

Bestendig voor een nieuwe toekomst

**Titus Brandsma Museum
Beleidsplan 2013 – 2017**

Bestendig voor een nieuwe toekomst

Titus Brandsma Museum

1.1 Rechtsvorm

Het Titus Brandsma Museum kent de stichtingsrechtsvorm. De stichting Titus Brandsma Museum dateert van 7 november 2001 en is de rechtsopvolger van de stichting Documentatiecentrum voor R.K. Friesland, die in 1984 is opgericht. Met de oprichting van de stichting Titus Brandsma Museum is tegelijkertijd een nieuwe stichting in het leven geroepen, die de collectie beheert: de stichting Archief- en Documentatiecentrum RK Friesland. Met deze stichting werkt het Titus Brandsma Museum nauw samen om collecties en exposities op elkaar af te stemmen.

1.2 Aanleiding nieuw beleidsplan

Het vorige beleidsplan *Naar een vaste waarde* kende een looptijd van 2007 tot en met 2010. In de loop van het jaar 2010 werd geconstateerd, dat realisering van enkele beleidsvoornemens meer tijd zou vergen. Bestuur en directie besloten de planperiode te verlengen tot en met 2012. In 2012 is het beleidsplan geëvalueerd, zowel qua inhoud als wat betreft het proces van planvorming en realisering. In de loop van 2011 werd een aantal ontwikkelingen duidelijk, dat van aanmerkelijke invloed zou zijn op de toekomst van het museum.

- de gemeente Bolsward verliest zijn zelfstandigheid en fuseert vanaf 1 januari 2011 met vier andere gemeenten in het zuidwesten van Fryslân.¹ In plaats van een stadje van 10.000 inwoners ontstaat een plattelandsgemeente *Súdwest Fryslân* van 80.000 inwoners.
- beleidsstijlstand bij de gemeente, negatief effect op subsidiëring TBM maar ook op ontwikkeling van het Gysbert Japicxhûs en de Oudheidkamer
- aansluiting bij Stichting Samenwerkende Musea Zuidwest Friesland
- leegstand Stadhuis → kansen tot samenwerking met andere Bolswarder musea en gezamenlijk inrichten en exploiteren

1.3 ICOM-definitie

De stichting Titus Brandsma Museum beschouwt zich als een museum in de zin van de ICOM-definitie: "Een museum is een permanente instelling ten dienste van de gemeenschap en haar ontwikkeling, toegankelijk voor het publiek, niet gericht op het maken van winst, die de materiële getuigenissen van de mens en zijn omgeving verwerft, behoudt, wetenschappelijk onderzoekt, presenteert en hierover informeert voor doeleinden van studie, educatie en genoegen." Deze algemene definitie komt overeen op hoofdlijnen met de doelstelling van de stichting Titus Brandsma Museum zoals geformuleerd in de statuten.

Het Titus Brandsma Museum onderschrijft de Ethische Code voor Musea, zoals deze in 2006 is vastgesteld door de Nederlandse Museumvereniging. Invoering van dit voor de museale praktijk essentieel instrument voor professionele zelfregulering is een kwestie van voortdurende aandacht en lange adem.

1.4 Missie en visie

De missie en visie vloeien voort uit het doel en de middelen en wegen die de stichting in zijn statuten heeft geformuleerd. Daarnaast speelt het museum in op ontwikkelingen in de samenleving.

DOEL

Artikel 3.

De stichting heeft tot doel de belangstelling te bevorderen voor de persoon pater Titus Brandsma O.carm. (1881 – 1942), zijn leven, zijn spiritualiteit, zijn ideeën en geschriften,

¹ De andere gemeenten waren Wûnseradiel (hoofdplaats: Witmarsum), Wymbritseradiel (IJlst), de stad Sneek en Nijefurd (Workum).

Bestendig voor een nieuwe toekomst

zijn betekenis tijdens zijn leven en zijn hedendaagse betekenis en alles wat daarmee samenhangt, een en ander in de meest ruime zin.

MIDDELEN EN WEGEN

Artikel 4.

De stichting tracht haar doel te bereiken door:

- a. de vorming en instandhouding van een museale collectie m.b.t. Titus Brandsma, en door een keuze daaruit permanent ten toon te stellen;*
- b. het doen verrichten van onderzoek naar bovengenoemd onderwerp;*
- c. het organiseren van tijdelijke tentoonstellingen, voordrachten en andere middelen dienende tot het bovenomschreven doel;*
- d. het aankopen of huren en in ieder geval het beheren van daarvoor geschikt gemaakte panden en ruimten om haar collectie te bewaren;*
- e. samenwerking te bevorderen met de stichting Documentatiecentrum voor R.K. Friesland en andere instellingen en organisaties die zich bewegen op het gebied van het Titus Brandsma Museum;*
- f. het aanwenden van andere wettige middelen.*

Het Titus Brandsma Museum is een jong museum met een religieus-historische thematiek. Het wil dé museale plaats zijn waar het veelzijdige en veelbewogen leven van pater Titus Brandsma O.Carm. wordt gepresenteerd. Naast een historisch beeld besteedt het museum aandacht aan de hedendaagse betekenis van de principes en levensovertuiging van pater Brandsma.

De brede toepasbaarheid en voorbeeldfunctie van Brandsma's principes in tal van aspecten van het moderne leven wordt museaal verwerkt in thematische exposities (wisselexposities) over spiritualiteit, onderwijs, journalistiek, oecumene, kunsthistorie, etc.

Het museum schenkt tevens aandacht aan de traditie en cultuur waaruit Titus Brandsma voortkwam, te weten de provincie Fryslân in diverse facetten en het geloofsleven van de katholieke Friezen. Dit concept biedt uitgangspunten voor uitbouw en differentiatie.

Voor Bolsward en omgeving is het museum een herkenbare plek, waar altijd een bijzondere expositie te zien is en regelmatig een verdiepend evenement (lezing, educatief programma) plaats vindt. Het museum wil een verbindend element zijn in het cultuurhistorische aanbod binnen de stad Bolsward. Het TBM is een gastvrij museum met goede publieksvoorzieningen.

1.5 Verleden en heden

Het Titus Brandsma Museum is een initiatief geweest van de toenmalige stichting Documentatiecentrum RK Friesland te Wytgaard. De verzameling over en rondom de persoon Titus Brandsma had een dermate omvang gekregen en aan betekenis gewonnen, dat een permanente professionele expositie reëel was. Daarnaast vroeg de groeiende collectie devotionalia om meer adequate presentatiefaciliteiten. Na een onderzoek (1999) van de inhoudelijke en financiële haalbaarheid van een professioneel museum, dat geëxploiteerd en gerund zou worden door vrijwilligers, werd een campagne gericht op het werven van voldoende fondsen voor aankoop, verbouw en inrichting van een geschikte museum pand gestart. Vooruitlopend op het resultaat werd op 7 november 2001 de nieuwe stichting Titus Brandsma Museum te Bolsward opgericht. De nieuwe stichting Archief- en Documentatiecentrum RK Friesland te Bolsward die tegelijkertijd werd opgericht, is de formele eigenaar en beheerder van de museumcollectie.

Eind 2001 werd de beslissing genomen om het pand inderdaad te verbouwen en voor een museale toepassing in te richten. In een ruime straal rondom Bolsward kon een veertigtal vrijwilligers geworven, dat inmiddels is gegroeid tot ruim vijftig. Zij voeren sindsdien alle taken zelf uit: van management tot opzetten van exposities en techniek, van rondleiden van bezoekers tot behoud & beheer en publieksdiensten. Voor het omgaan met allerlei

Bestendig voor een nieuwe toekomst

soorten bezoekers, het geven van rondleidingen en beheer- & behoudsaspecten zijn cursussen gevolgd. Eind mei 2003 (Hemelvaartsdag) was het Titus Brandsma Museum gereed en open voor het publiek. Het toonde twee exposities: een vaste expositie over persoon, leven, werken, sterven en hedendaagse betekenis van Titus Brandsma en een jaarlijks wisselende expositie.

Van een schuchter initiatief heeft het Titus Brandsma Museum zich in zijn eerste decennium ontwikkeld tot het toonaangevende museum van de stad Bolsward. Geleidelijk zijn tal van kinderziekten overwonnen en is de naamsbekendheid gegroeid. De beperkte expositie- en facilitaire ruimten dwingen tot creatief benutten van de beschikbare vloeroppervlakte. Zo is in 2007 een deel van de vaste expositie qua inhoud en ruimte geïntegreerd met de tijdelijke expositie. Vanaf 2010 maakt het museum gebruik van de extra expositiezaal die onze buurman, het Archief- en Documentatiecentrum RK Friesland, in zijn eigen gebouw heeft gerealiseerd. Tussen beide aanpalende percelen is een vaste verbinding tot stand gekomen. In 2011 en 2012 is deze ruimte benut voor de jaarlijkse expositie. In 2013 zal een gedeelte van de unieke overzichtsexpositie over de werken van Bote en Schelte a Bolswert, graveurs naar onder meer Bloemaert, Rubens en Van Dijck, in deze zaal te bezichtigen zijn.

1.6 Strategisch

Het Titus Brandsma Museum wil in de planperiode 2013 – 2017 de volgende strategische doelen realiseren:

- het museum ontwikkelt zijn positie als hét kwalitatieve en toonaangevende museum van Bolsward door elk jaar een aansprekende, nieuwe expositie voor een breed publiek te presenteren
- het museum integreert uiterlijk in 2015 met Gysbert Japicxhûs en Oudheidkamer tot een nieuw, krachtig Museum Bolsward™ en neemt zijn intrek in het Stadhuis
- het museum ontwikkelt een structureel hoger en intensiever niveau voor educatieve activiteiten, in samenwerking met het basisonderwijs in en rondom Bolsward, het Marne College en andere aanbieders (AFUK, Friese Poort)
- vanaf de invoering van het nieuwe museumbeleid door de gemeente Súdwest-Fryslân in 2013 ontvangt het Titus Brandsma Museum structureel financiële steun in de orde van een jaarsubsidie van € 2.000,- á 3.000,-.
- het TBM ontwikkelt een hoger niveau aan activiteiten en communicatie naar zijn stakeholders (Vrienden, bezoekers)
- het jaarlijks aantal bezoekers groeit door naar 2.000 (2016).

Bestendig voor een nieuwe toekomst

Terugblik en evaluatie

2.1 Algemeen

Het eerste beleidsplan van het Titus Brandsma Museum, 'Naar een vaste waarde' voor de periode 2007 – 2010, heeft een nuttige functie gehad. Niet alleen heeft het de manier van werken van bestuur, directie en medewerkers (allen vrijwilligers) gestructureerd en er richting aan gegeven. Het heeft tevens een scherper inzicht verschaft in de sterke punten van het museum, maar ook gewezen op aspecten waarop in de toekomst een grotere nadruk moet komen te liggen.

De alledaagse drukte en de vereiste aandacht voor acties die op de korte termijn moeten plaatsvinden, hebben doorgaans weinig tijd gelaten om een jaarlijkse evaluatie op schrift te stellen. Vanaf 2011 is wel een formeel jaarverslag vastgesteld. Dit wordt voortgezet.

2.2 Sterke punten

2.2.1 Collectie

Het museum heeft zijn collectiebeleid aangescherpt. In de vier deelcollecties die in het vorige beleidsplan omschreven waren, is een onderscheid aangebracht. Tot de kerncollectie behoort nu enkel de deelcollectie 'Titus Brandsma', met een omvang van ongeveer 1.500 voorwerpen. Het beheer van de deelcollecties 'devotionalia', 'foto's' en 'devotieprentjes' is geheel overgedragen aan de stichting Archief- en Documentatiecentrum RK Friesland. Evenwel kan per expositie uit deze deelcollecties naar behoefte bruiklenen verkregen worden.

Met behulp van een subsidie van de stichting Wassenbergh-Fontein-Clarijs is een luchtbevochtiger aangeschaft. Daarmee is de grote schommeling in de relatieve vochtigheid per dag verminderd. Ook de klimaatsituatie is nauwkeuriger in kaart worden gebracht.

2.2.2 Exposities

Het voorlopig Meerjarenplan voor tijdelijke exposities, met daarin de criteria, thema's, inhoud en aanpak is in grote lijnen leidraad geweest bij de vaststelling van expositiethema's. In 2009 is ingespeeld op het 75-jarig jubileum van het naburig kerkgebouw door een expositie over kerkenbouw in het Interbellum. In dat jaar en in 2011 is bij de voorbereiding met derden samengewerkt, hetgeen kostenbesparend heeft gewerkt.

2.3 Verbeterpunten

2.3.1 Collectie

Van het voornemen om in samenwerking met het Documentatiecentrum via een gericht de registratieachterstand bij de devotieprentjes, wat betreft de voorzijde (afbeelding) te verkleinen, is afgezien. Dit doel was gekozen om de voorbereiding van een kunsthistorische expositie over het beeldgebruik van devotieprentjes te ondersteunen. In de planperiode is echter, om uiteenlopende redenen, voor andere expositiethema's gekozen.

Beleid ten aanzien van de richting en omvang van collectievorming is niet geformuleerd, omdat voor aankoop de benodigde middelen ontbraken. Op incidentele basis zijn aankopen verricht en restauraties gepleegd, waarvan de kosten uit extra verworven middelen werden gedekt.

Pogingen om met andere musea met religieuze (deel)collecties samen te werken via de REBI hebben tot geen enkel resultaat geleid, omdat de REBI niet van de grond kwam. In 2012 heeft het museum zich aangesloten bij het hernieuwde periodiek overleg van musea met een religieuze (deel)collectie.

Bestendig voor een nieuwe toekomst

Collectieregistratie

Tot nu te werd gebruik gemaakt van de wijze waarop het Documentatiecentrum zijn collecties registreerde. Gebleken is dat het Documentatiecentrum ondanks aandringen van de kant van het Titus Brandsma Museum de bereidheid toont noch over de capaciteit beschikt om de registratie uit te breiden tot een volwaardige manier die past bij een geregistreerd museum. In het najaar van 2012 heeft het museumbestuur ten langen leste moeten besluiten voortaan zelf de registratie ter hand te nemen, van zowel de bestaande collectie als van nieuw te verwerven objecten. Dit veelomvattende project zal in 2013 en 2014 worden uitgevoerd. Zie verder onder 4.5.

2.3.2 Bezoekers

Het Titus Brandsma Museum streeft ernaar zijn stakeholders en bezoekers een zo aantrekkelijke mogelijke programmering aan te bieden. Basis daarvoor is het thema van de jaarlijkse expositie. Deze bevat zo veel mogelijk elementen van de volgende variabelen: het onderwerp is een of meer personen / groepen / situaties met wie de bezoeker zich emotioneel kan verbinden, historisch-spirituele verhaallijn met dramatiek, bijzondere objecten, maximale expositieduur, veelvuldige PR-momenten verspreid over het jaar en een ondersteunend programma (lezing, educatie). Deze programmering is het resultaat van de ervaringen opgedaan in de eerste tien seizoenen.

Uit de seizoenen 2003 – 2012 kunnen voorzichtige conclusies getrokken worden met betrekking tot het bezoek. Voor een uitgebreide analyse van het bezoek 2008 – 2012 wordt verwezen naar de bezoekenanalyse over de jaren 2008 – 2012. Conclusies:

- expositiethema's scherper aansluiten op gebleken succescriteria
- meer aandacht moet geschonken worden aan publieksactiviteiten in voor- en najaar
- meer en vaker moeten opvallende publieksactiviteiten worden georganiseerd om te attenderen op de exposities
- intensiever communiceren richting instanties en individuen die groepsbezoek entameren en organiseren
- het traceren van instanties (instellingen, families, onderwijs, verenigingen, activiteitencommissies, stichtingen, etc.) die museumbezoek tot hun regelmatige acties te rekenen, dienen getraceerd te worden en elk jaar geïnformeerd te worden over het museale aanbod
- nieuw, gericht beleid moet geformuleerd worden gericht op bezoek op de dinsdag.

2.3.3 Samenwerking met andere Bolswarder musea

In de loop van 2009 werd duidelijk dat de gemeente Bolsward zijn zelfstandigheid zou verliezen en vanaf 1 januari 2011 zou fuseren met vier andere gemeenten in het zuidwesten van Fryslân.² In plaats van een stadje van 10.000 inwoners is een plattelandsgemeente Súdwest Fryslân ontstaan van 80.000 inwoners. Dit fusievoornemen heeft vanaf begin 2010 tot aan de gemeentefusie beleidsmatig geleid tot een beleidsmatige *stand still* situatie. Budgetten werden bevroren, nieuw beleid werd beperkt ontwikkeld en op nieuwe initiatieven vanuit de samenleving werd nauwelijks meer geanticipeerd. Dat heeft enerzijds geleid tot een afwijzing van het verzoek van het museum om een kleine, maar structurele subsidie.

Anderzijds stuitten initiatieven vanuit het College van GS van de provincie Fryslân om Bolsward – samen met Dokkum, Workum, Witmarsum en Drachten – als een keten van centra van 'religieus erfgoed / spiritualiteit' binnen de provincie te positioneren en stimuleren, op apathie. Als gevolg daarvan zijn onze voornemens om samen met de gemeente in dat kader een verantwoorde invulling te onderzoeken, die zowel aan de Broerekerk, het Titus Brandsma Museum als het 'toeristisch product Bolsward' ten goede zou komen, niet geëffectueerd.

² De andere gemeenten waren Wûnseradiel (hoofdplaats: Witmarsum), Wymbritseradiel (IJlst), Sneek (Sneek) en Nijefurd (Workum).

Bestendig voor een nieuwe toekomst

'Maar elk nadeel heeft zijn voordeel', zegt een bekend Nederlandse 'filosoof'. Een ander Bolswarder museum, de in het Stadhuis gevestigde en onder gemeentevlag opererende Oudheidkamer, had jarenlang nauwelijks ruimte gekregen voor ontwikkeling. Steun voor een initiatief van de kant van het Titus Brandsma Museum om, zeker na de gemeentelijke fusie, meer onderling samen te werken werd door de toenmalige wethouder wel toegezegd, maar niet waargemaakt.

Het in 2011 vrijkomen van het Stadhuis, als gevolg van de gemeentelijke fusie en de concentratie van het gemeentelijk apparaat in andere plaatsen, heeft de drie Bolswarder musea ertoe gebracht pogingen in het werk te stellen hun krachten te bundelen teneinde een geïntegreerde museale organisatie te formeren. Ons voornemen heeft binnen de gemeenschap van Bolsward een zeer positief onthaal gekregen. Dit heeft het College van B&W van de gemeente Súdwest-Fryslân overreed om de plannen integraal mee te nemen in de verschillende opties (Openbare Bibliotheek, ambtelijk front office, Museum Bolsward TM, overige culturele uitingen) om het Stadhuis een nieuw leven in te blazen.

Kwaliteit

3.1 Kwaliteitssysteem

Verbetering van onze museale bedrijfsprocessen is weliswaar een voortdurend aandachtspunt, maar aan een geïntegreerd kwaliteitssysteem heeft het tot dusver ontbroken. Daarom is het Titus Brandsma Museum in 2012 begonnen met de toepassing van elementen uit de PDCA-cyclus in zijn managementsystematiek.

Maatregelen die in dit verband worden genomen, zijn:

- de bestaande praktijk is dat in elke bestuursvergadering de voor een deelproject / activiteit verantwoordelijke (directeur, bestuurslid, projectleider) rapporteerde over de voortgang van uitvoering van de eerder gemaakte afspraken. Deze methode wordt geïntensiveerd. Aan elke bestuursbeslissing wordt voortaan een uitvoeringsplan toegevoegd. Dat omvat de concrete uitvoeringsacties op hoofdlijnen inclusief timing en het moment waarop de evaluatie plaatsvindt.
- Er wordt een tweejaarlijks rooster opgesteld, dat alle aspecten van de museale bedrijfsvoering bevat. Dit garandeert dat de bestuursvergaderingen een dekkend

Voor 2013 – 2014 staat de invoering van een geïntegreerd museumkwaliteitssysteem op de planning.

Het Titus Brandsma Museum onderschrijft de Ethische Code voor Musea, zoals deze in 2006 is vastgesteld door de Nederlandse Museumvereniging. Invoering van dit voor de museale praktijk essentieel instrument voor professionele zelfregulering is een kwestie van voortdurende attentie en lange adem. Vanaf 2013 wordt de Ethische Code opgenomen in het vrijwilligersbeleid en geïntegreerd in de Vrijwilligersovereenkomst, het Personeelshandboek, de introductie en de opleiding.

3.2 Stakeholdersbeleid

Het Titus Brandsma Museum staat midden in de Nederlandse samenleving. Zijn thematiek maakt dat tal van interne en externe groepen, instellingen en instanties belang hechten aan het wel en wee van het museum. Naast zijn medewerkers (zie verder het Vrijwilligersbeleid, 6.2a t/m 6.2c) rekent het museum zijn *founding fathers*, zijn Vrienden, de Bolswarder gemeenschap en de Karmelorde en –beweging tot zijn stakeholders. Met *founding fathers* de Stichting Steunfonds en de PCI Bolsward vindt elk kwartaal overleg plaats over de ontwikkelingen op financieel terrein. Door de korte lijnen binnen de Bolswarder gemeenschap zijn voldoende contactmomenten voorhanden. De Vrienden van het Titus Brandsma Museum krijgen periodiek het bulletin 'Van Brandsma's Erf' toegezonden. Met het provinciaal van de Karmelorde, de kloosterorde waarvan Titus Brandsma deel uitmaakte, vindt jaarlijks overleg plaats. Reacties worden beleidsmatig vertaald.

Bezoekers worden indirect betrokken via publieksonderzoek. Ook via de commentaren in het gastenboek, hun klachten, complimenten en vragen en recensies in de media proberen wij ons beleid bij te stellen. Overige signalen vanuit de Nederlandse historisch-

Bestendig voor een nieuwe toekomst

religieuze en cultuurhistorische markt komen binnen via het netwerk van de museumleiding.

De collectie

4.1 Collectieplan, algemeen

Het Titus Brandsma Museum kan beschikken over een kleine collectie. Deze bestaat uit ruim 1.500 voorwerpen die betrekking hebben op de persoon Titus Brandsma. Deze collectie is geheel beschreven. Helaas zijn niet van ieder voorwerp alle gegevens bekend. Uit pragmatische overwegingen zijn deelcollecties m.b.t. devotionalia, foto's en devotieprentjes in beheer overgebracht aan onze zusterstichting Archief- en Documentatiecentrum RK Friesland te Bolsward. Wanneer voorwerpen uit deze collectie ingezet worden in exposities, zijn zij niettemin beschikbaar.

4.2 Collectievorming

Het Titus Brandsma Museum beschikt nog niet over een actief verwervingsbeleid. De collectie is voor het overgrote deel bijeengebracht uit schenkingen van particulieren. Aankopen dienen te worden gefinancierd uit het vermogen in combinatie met steunacties onder Vrienden.

4.3 Verzamelbeleid

Volgende uit de spiritueel-historische thematiek van het Titus Brandsma Museum verzamelt het museum voornamelijk voorwerpen in de breedste zin van het woord (objecten, afbeeldingen, archivalia, etc.) die een directe en indirecte relatie hebben met Titus (Anno Sjoerd) Brandsma, zijn persoon, principes, leven, doen en laten, uitstraling, en de aspecten die daarmee in verband staan. Daartoe wordt gerekend (maar niet limitatief) de cultuurhistorie van het negentiende- en twintigste-eeuwse katholicisme en Friesland. Het museum onderhoudt een nauwe samenwerkingsrelatie met de stichting Archief- en Documentatiecentrum RK Friesland, waaruit het museum in 2001 is ontstaan en dat naast het museum is gevestigd. Conform zijn naam ligt het accent bij het Documentatiecentrum op het katholicisme in Fryslân, terwijl het museum zich ook concentreert op en rondom de (inter)nationale performance van Titus Brandsma. Van geval tot geval wordt beoordeeld bij de collectie van welke instelling een nieuw object het beste aansluit.

Het museum beschikt niet over een (jaarlijks) aankoopbudget. Wanneer voorwerpen die interessant zijn voor de collectie te koop worden aangeboden of getraceerd worden, wordt van geval tot geval met beleid gehandeld. Afstoting van objecten uit de collectie heeft zich tot op heden nog niet voorgedaan, noch heeft zich daartoe een aanleiding, reden of oorzaak voorgedaan.

4.4 Bruiklenen

Gezien de huidige beperkte eigen collectie kunnen vele tijdelijke exposities slechts gerealiseerd worden met behulp van bruiklenen van derden. Voor de vaste expositie is een tiental voorwerpen in langdurig bruikleen gegeven.

Tot dusver zijn musea en archieven bereid gebleken om voorwerpen en originele archiefstukken voor langere tijd (maximaal driekwart jaar) in bruikleen te geven. Door verbetering van de klimaatbeheersing, met name door de bevochtigers en ontvochtigers, kan het museum nauwkeuriger voldoen aan de klimaateisen van bruikleengevers.

4.5 Registratie

Het nieuwe traject van de invoering van registratie en documentatie in het Titus Brandsma Museum is uitvoerig en complex. Het betreft op hoofdlijnen de volgende stappen:

- detailleren van het proces van de objectgang (inname, voorlopige registratie, onderzoek & documentatie, besluit m.b.t. opname in collectie, onderscheiden trajecten voor bruikleen, verwerving, afstoting; beschrijving; ontsluiting voor medewerkers en publiek)

Bestendig voor een nieuwe toekomst

- opstellen van de benodigde formulieren
- aanschaf en in gebruikneming van geschikte software. Hiervoor zal waarschijnlijk Cardbox worden geselecteerd.
- selectie van registratiemedewerkers en hun opleiding/training
- invoering van het gehele proces

Als eerste zijn procedures en formulieren opgesteld voor Inkomende Objecten en Inkomende Bruiklenen.

Het publiek

5.1 Algemeen

De 'producten' die het Titus Brandsma Museum aan het publiek aanbiedt, bestaan uit een vaste expositie, een wisselexpositie, rondleidingen/inleiding en speciale activiteiten (lezing, concert). Een gevarieerd aanbod, waarmee gepoogd wordt een breed publiek te bedienen.

Het publiek van het Titus Brandsma Museum komt in grote lijnen overeen met het landelijke museumpubliek: de meeste bezoekers zijn tussen de 45 en 75 jaar oud en zijn iets hoger opgeleid dan gemiddeld. Het publiek kent een landelijke spreiding. Het publieksonderzoek dat in 2008 onder bezoekers is verricht, heeft onder meer dit beeld bevestigd. Vanaf 2013 wordt dit publieksonderzoek elke twee jaar onder bezoekers verricht. Een analyse van de cijfers zal een geactualiseerd beeld geven.

Het bezoek concentreert zich in de maanden juni t/m september. Door gerichte maatregelen in en rondom de tijdelijke exposities (vroegtijdige planning, publiciteit, uitnodigingen, ondersteunend programma, etc.) wordt geprobeerd het bezoekerseizoen te verlengen. Scholen voor basis- en voortgezet onderwijs uit de directe omgeving weten het museum te vinden, maar nog in onvoldoende mate. De beschikbare ruimte laat grootschalig bezoek door schoolgaande jeugd ook niet goed toe.

Behoud religieus erfgoed

Bolsward is – samen met Dokkum, Workum, Witmarsum en Drachten – door de provincie Fryslân aangemerkt als potentieel centrum in een keten van plaatsen van 'religieus erfgoed / spiritualiteit' binnen de provincie Fryslân (*Inspirerend Fryslân*). De Broerekerk fungeert in Bolsward als locus. Met de gemeente Súdwest-Fryslân en de Bolswarder gemeenschap gaat het museum een verantwoorde invulling onderzoeken, die zowel aan de Broerekerk, het Titus Brandsma Museum als het 'toeristisch product Bolsward' ten goede komt.

5.2 Tentoonstellingsbeleid

Primaire criteria waaraan zijn exposities moeten voldoen, zijn voor het Titus Brandsma Museum aan te sluiten bij de missie en bij (een of meer) van zijn doelstellingen:

- Titus Brandsma, incl. persoon, leven en werken, invloeden en effecten (in de breedste zin van het woord)
- Spiritualiteit
- Rooms-katholieke resp. christelijke cultuur en historie, bij voorkeur met enige relatie tot Fryslân en/of Titus Brandsma.

Secundair moet een expositie voldoen aan eisen op verschillende gebieden:

- aandacht trekken door aanpak, invulling, vormgeving en kwaliteit
- aantrekkelijk zijn voor een grote, gevarieerde groep bezoekers, waarbij zo mogelijk telkens een of meer nieuwe doelgroepen worden aangeboord
- aanknopingspunten hebben voor educatieve activiteiten voor basisonderwijs en onderbouw voortgezet onderwijs
- te realiseren zijn door de vrijwilligers van de werkgroep Exposities, eventueel met externe inhoudelijke steun
- passend in de beschikbare ruimte(n)

Bestendig voor een nieuwe toekomst

- te financieren, d.w.z. appelleren aan de sympathie en criteria van fondsen en sponsors, zonder wie een expositie niet gefinancierd kan worden
- langdurig (een seizoen lang) interessant zijn (de expositieduur is zeven à negen maanden)
- opties bieden voor een gevarieerd ondersteunend programma (lezingen, muziek, evenement, etc.).

De vaste expositie bevindt zich in de zaal op de begane grond. De tijdelijke exposities worden gehouden in de zaal op de eerste verdieping. Bij ruimtegebrek aldaar start de expositie in de gang op de begane grond of wordt indien relevant geïntegreerd met de vaste expositie. Hiermee zijn al eerder goede resultaten geboekt.

Het Archief- en Documentatiecentrum RK Friesland heeft het belendend perceel (Grote Dijklakker 12) aangekocht. Het gebouw dat grotendeels is verbouwd door de medewerkers van het museum, kent naast kantoren en depotruimte een flinke expositiezaal. Deze is enkele jaren gebruikt voor de wisselexpositie en in principe ook in de toekomst beschikbaar.

5.3 Tijdelijke tentoonstellingen

Het organiseren van tijdelijke exposities blijkt de kurk waarop het museum draait. In de eerste plaats vergt de vernieuwing tot het doen van onderzoek naar de eigen collectie en die van derden, in relatie tot de missie van het museum. Deze vernieuwingen worden financieel ondersteund via projectsubsidies door Bolswarder stichtingen. Het vergroot de bekendheid en aanzien van het museum, zowel naar de stakeholders (noemen) als naar het brede publiek. Het voorkomt tenslotte dat de organisatie statisch wordt.

Het Titus Brandsma Museum streeft door het kiezen van gevarieerde expositiethema's een steeds grotere groep bezoekers aan zich te binden. Naast de vaste expositie '*Hier sta ik voor, hier ga ik voor*' (over leven en werken van Titus Brandsma) zijn tussen 2003 en 2012 verschillende typen exposities getoond:

- historisch: 2007, *Enkele reis Dachau. Priester en predikant op hetzelfde spoor*
- historisch/religieus: 2005, *P(r)aters als Brugman. Zeven eeuwen Franciscanen in Friesland*; 2008, *Bloemkamp. Storm, stilte, strijd rond een middeleeuws klooster*; 2010, *Tools of Belief. Pilgrimage: verrijking of rage?*
- objectgericht: 2003/2004, *Beelden van het rijke Roomse Leven*; 2006, *Zalig in de trein. Titus' reizen in ansichtkaarten*
- kunsthistorisch / architecturaal: 2009, *Huizen van Licht en Steen. Bedreigde religieuze bouwkunst in Fryslân*; 2011, *Titus Brandsma kunstzinnig. Een internationaal tableau*; 2012, *Titus Brandsma verbeeld*

In 2011 is het Meerjarenplan voor de tijdelijke exposities geactualiseerd. In dit plan zijn criteria vastgesteld, thema's benoemd en hun inhoud en aanpak uitgebreid beschreven. Bij de timing wordt waar mogelijk ingespeeld op de actualiteit. Met organisaties en instellingen die een herdenking of jubileum plannen, wordt contact onderhouden. Waar mogelijk wordt bij de voorbereiding met derden samengewerkt, eventueel kosten gedeeld door middel van een 'joint venture'. In dat verband worden de contacten met Musea met Religieuze Collecties (voorheen REBI) opnieuw geïntensiveerd.

In 2013 organiseert het Titus Brandsma Museum, in opdracht van het jubilerende Sint Anthony Gasthuis in Bolsward (550 jaar), een overzichtsexpositie van de Gouden Eeuw reproductie- en devotiegravures van de broers Bote en Schelte a Bolswert, kopergraveurs naar internationaal vermaarde schilders als Abraham Bloemaert, Peter Paul Rubens en Anthony van Dijck. 2015 staat in het teken van *500 jaar Theresa van Avila* en van *500 jaar Devotie voor Maria van Sevenwouden*. De overige thema's zijn slechts voorlopig vastgesteld, teneinde in staat te zijn uiterst flexibel te zijn qua programmering.

Bestendig voor een nieuwe toekomst

In het kader van de voorbereiding van de jaarlijkse wisselexpositie wordt door directie en leden van de werkgroep Exposities onderzoek uitgevoerd naar de expositievoorwerpen uit de eigen collectie en naar de voorwerpen die in bruikleen worden genomen. In 2013 zal een catalogus worden uitgebracht. Ook wordt onderzoeksmateriaal, indien gewenst, ter beschikking gesteld van onderzoek elders. Zo heeft drs. Ton Crijnen voor zijn boek *Titus Brandsma. De man achter de mythe* (Nijmegen 2008) veelvuldig en intensief gebruik gemaakt van data en informatie in bezit van het Titus Brandsma Museum.

5.4 Educatie

Op basis van het bezoekersprofiel is educatie met name gericht op volwassenen. Dit gebeurt in de vorm van rondleidingen door daartoe gespecialiseerde en opgeleide museumgidsen. Het is noodzakelijk religieuze instellingen en organisaties (parochies, PKN-gemeenten, pastoraal werk, etc.) voortdurend te informeren van het aanbod.

Educatie naar de schoolgaande jeugd is tot dusver op ad hoc basis opgepakt door het Titus Brandsma Museum. Oorzaak is het tekort aan gekwalificeerde en beschikbare medewerkers. De beschikbare tijd en aandacht van de medewerkers die bij de voorbereiding van de tijdelijke exposities betrokken zijn, wordt daaraan geheel besteed. In 2007 is voor het eerst een lesbrieff samengesteld. Alle katholieke basisscholen in de provincie Fryslân (bij wijze van proef) zijn aangeschreven. Het resultaat was niet bemoedigend.

Het voortgezet onderwijs in Bolsward (Marne College) maakt periodiek gebruik van de in de basisexpositie getoonde thematiek voor zijn lessen. Het museum moet tijdig inspelen op en communiceren naar de staf van het Marne College om, waar mogelijk, de exposities beter op de wensen van het onderwijs in te richten. De contacten met de school worden geïntensiveerd.

Door de groeiende bekendheid en de aansprekende expositiethema's van het museum wordt het van tijd tot tijd benaderd voor educatieve projecten. Zo is in 2012 een muzikaal toneelstuk ontwikkeld door studenten Drama aan ROC Friese Poort, in samenwerking met de AFUK (bevordering Friese taal en cultuur). Door samenwerking met de andere museale instellingen in Bolsward kan een beter en aansprekender educatief programma gerealiseerd worden. Een eerste stap is de ontwikkeling van een educatieve speurroute door Bolsward voor leerlingen van de bovenbouw basisonderwijs met behulp van een smartphone, in samenwerking met de AFUK.

5.5 Onderzoek en publicaties

Onderzoek wordt doorlopend verricht, als centraal onderdeel van de realisering van de jaarlijkse wisselexpositie. De resultaten worden in de expositie verwerkt. Daarnaast is het uitbrengen van een gerichte publicatie tot dusver een vrome wens gebleven. Hoewel bij elke tijdelijke expositie de optie van het uitbrengen van een catalogus nadrukkelijk wordt overwogen, hebben beschikbare financiële middelen en personele bezetting daaraan tot dusver in de weg gestaan. Voor de exposities in 2013 is extern een budget ter beschikking gesteld voor het produceren van een catalogus.

Minimaal eenmaal per jaar wordt de nieuwsbrief 'Van Brandsma's Erf' uitgegeven. Deze is primair gericht aan de Vrienden van het Titus Brandsma Museum en wordt incidenteel aan museumbezoekers uitgedeeld. De inhoud geeft op hoofdlijnen de ontwikkelingen in en rondom het museum weer. Ze wordt in full colour uitgebracht, maar uit kostenoverwegingen vindt de vormgeving plaats in eigen beheer. Gestreefd wordt daarnaast naar het beschikbaar hebben van een Nieuwsbrief voor bezoekers. In dat verband dient de redactie versterkt te worden.

5.6 Marketing en public relations

Het publiciteitsbeleid van het Titus Brandsma Museum is gericht op

1. het vergroten van de naamsbekendheid van het museum

Het regelmatig organiseren van goede activiteiten levert steeds opnieuw media/aandacht op. Daarnaast worden de exposities en andere activiteiten door

Bestendig voor een nieuwe toekomst

middel van posters onder de aandacht gebracht. De expositieposters kennen een ruime verspreiding (Bolsward en omgeving, parochies in de noordelijkste bisdommen, VVV, recreatieplaatsen en campings, locaties waar doelgroepen voor specifieke exposities bijeen komen), de activiteitenposters worden met name verspreid in Bolsward en omgeving.

Onderzocht moet worden welke goedkope publicitaire wegen aanvullend bewandeld kunnen worden.

2. het opbouwen van het gewenste imago

De kernwaarden van het gewenste imago zijn: inspirerend en aantrekkelijk; bescheiden maar kwalitatief en veelzijdig; gastvrij. De expositieprogrammering is daarin leidend.

3. het vergroten van het museumbezoek, met name door groepen. Dit segment (liefst met rondleiding) is van groot belang voor herhalingsbezoek.

Groepsbezoek nadrukkelijker stimuleren, met name door vroegtijdige aankondiging aan vrouwengroepen, parochies, bedrijven, verenigingen.

4. het vergroten van de binding met bezoekers

Met de bezoekers wordt naar een grotere binding gestreefd, teneinde een hoger percentage herhalingsbezoek en een grotere (financiële) steun te verwerven. De Vrienden van het Titus Brandsma Museum krijgen tweemaal per jaar een Nieuwsbrief.

Ontwikkelen van een doeltreffend, maar goedkoop medium voor bezoekers t.b.v. een groter herhalingsbezoek is een must.

5.7 Gastvrijheid

Ondanks dat het Titus Brandsma Museum gelegen is in het centrum van de stad Bolsward, is het goed bereikbaar met eigen vervoer. Gratis parkeerplaatsen voor auto's zijn op loopafstand van het museum aanwezig (Vossenpole, 200 meter; Plein 1455, 400 meter), betaalde parkeerplaatsen op 100 meter (Nieuwmarkt) en enkele voor de deur. Bussen kunnen voor het museum alleen maar kort stil staan om passagiers in en uit te laten stappen.

Het Titus Brandsma Museum is geheel toegankelijk voor gehandicapten. Wanneer aangekondigd kan de gehandicapte tot vlak voor de voordeur uitstappen. Alle zalen zijn rolstoeltoegankelijk; naar de eerste etage is een traplift aanwezig, waarna boven een rolstoel beschikbaar is. Ook is een invalidentoilet aanwezig (in de ontvangstruimte). De publieksvoorzieningen in het museum zelf zijn beperkt, maar op afroep kan alle dagen gebruik gemaakt worden van een zaal (met catering) naast het museum, die maximaal 100 personen kan bevatten. Het museum is op afspraak ook buiten openingstijden toegankelijk voor bezoek door groepen bezoekers, met eventueel een rondleiding. Ten aanzien van de gastvrijheid volgt het museum de richtlijnen van de Nederlandse Museumvereniging.

De bedrijfsvoering

6.1 Organisatie

Het Titus Brandsma Museum is een vrijwilligersorganisatie. Tot 2007 voerde het gehele stichtingsbestuur de dagelijkse leiding van het museum. Daarbij waren uitvoerende en controlerende instantie feitelijk dezelfde. Teneinde tot een grotere transparantie, zowel intern als extern te komen, is deze structuur met ingang van 2007 gewijzigd. De dagelijkse leiding wordt gevoerd door een onbezoldigd directeur, die verantwoording aflegt aan het bestuur van de stichting. Aangezien de directeur niet in de nabijheid van het museum woont, is voor dagelijkse praktische zaken (zoals aanschaf van eerste behoeften) een van de vrijwilligers aanspreekpunt.

6.2 Huisvesting

Het museum is gevestigd in een voormalige woning gebouwd aan het eind van de 18^e eeuw, in het historische centrum van de stad Bolsward. Het pand dat sinds 2010 een gemeentelijk monument is, bestaat uit drie verdiepingen die via een trap en een

Bestendig voor een nieuwe toekomst

goederenlift toegankelijk zijn. Sinds 2010 is een derde expositiezaal beschikbaar, onderdeel van het naastgelegen pand van het Documentatiecentrum RK Friesland. Tussen beide percelen is een verbinding met doorgang gemaakt. Op de begane grond en de eerste verdieping zijn beveiligde nooduitgangen aanwezig.

Het gebouw grenst aan de westkant aan een kerkplein, aan de achterzijde is een tuin. Deze wordt afgesloten door een houten schutting in een metalen frame, waarachter zich brede en diepe gracht bevindt. Het pand is geheel uit steen opgetrokken en met dakpan gedekt. Het Titus Brandsma Museum verwacht geen grote reconstructies. Het schilderonderhoud aan de buitenkant wordt naar verwachting ook in de toekomst door derden uitgevoerd op basis van een sponsorovereenkomst.

De twee verdiepingen waartoe bezoekers toegang hebben, zijn alle fysiek ook toegankelijk voor bezoekers met een beperking. De begane grond kent geen drempels, wel een lichte helling naar de belendende zaal. De eerste verdieping kan bereikt worden met behulp van een traplift.

6.3 Klimaatbeheersing

Periodiek worden met een datalogger de temperatuur en relatieve vochtigheid in de expositiezalen gemeten met behulp van een thermohygrograaf. De procedure die het Titus Brandsma Museum in deze hanteert, is dat het voor gebouw en techniek verantwoordelijke bestuurslid, wekelijks metingen verricht en de resultaten vastlegt. Periodiek worden de effecten van de genomen maatregelen gemonitord.

Het gebouw kent drie vrij liggende zijden, waarvan de voor- en zijkant gericht zijn op het zuidwesten. Alle ramen zijn van UV-werend folie voorzien. Door de beschermende functie van het folie worden UV-stralen geweerd. Als bijeffect wordt de zonnewarmte in sterkere mate buiten gehouden. Toch kan de temperatuur en de relatieve vochtigheid binnen het museum niet helemaal optimaal beheerst worden.

De museumstaf heeft deze situatie ook geanalyseerd met de vakconsulent behoud en beheer van de Museumfederatie Fryslân. Ook toonden de charts fluctuaties in de waarden binnen enkele uren van de dag aan. In eerste instantie zal gepoogd worden om de relatieve vochtigheid constant te houden door ventilatie te verminderen. Verder heeft museum be- en ontvochtigingsapparatuur aangeschaft.

Ook is geconstateerd dat het lichtniveau in een aantal delen van de expositieruimtes te hoog is in relatie tot het geëxposeerde materiaal. De door de vakconsulent behoud en beheer van de Museumfederatie Fryslân geadviseerde maatregelen zijn uitgevoerd, met voorrang voor de meest kwetsbare objecten en vitrines. Waar nodig zal ook de infrastructuur van de verlichting en stroomvoorziening worden aangepast. Op basis van een integraal lichtplan zal (2013) in alle zalen een gecontroleerd lichtniveau (lux en UV) gerealiseerd worden.

6.4 Veiligheid

Alle ramen op de begane grond en eerste verdieping hebben dubbele beglazing. Het perceel is aan drie zijden beveiligd tegen inklimming. De achterkant van de tuin is afgeschermd met een schutting en een gracht.

De centrale ingang is voorzien van toegangsregistratie en toegangs codering voor alarmsysteem via het systeem Alva Vision. Het systeem werkt met passief-infrarood detectoren en is aangesloten op een noodstroomvoorziening. Het regelmatig onderhoud wordt gewaarborgd door een jaarlijks onderhoudscontract.

Tijdens de openingsuren van het Titus Brandsma Museum wordt de beveiliging verzorgd door surveillance door de eigen beveiligingsstaf van het museum. Het museum beschikt over een directe, 24-uurs verbinding met de meldkamer van een beveiligingsbedrijf voor het automatisch doorgeven van een eventueel alarm. Het gebouw is voorzien van beveiligde nooduitgangen, die in noodsituaties alleen van binnenuit doorgang verlenen. De beveiligde nooduitgang / brandweeringang bevindt zich in de achterwand van de tuin aan de grachtzijde.

Bestendig voor een nieuwe toekomst

De beglazing van de vitrines is beveiligd door middel van trilsensoren, die zijn aangesloten op een centrale alarmvoorziening. Een systeem met bewakingscamera's wordt in voorjaar 2013 geïnstalleerd.

Naast de beveiliging van het gebouw worden de bedrijfshulpverlening, collectiehulpverlening en incidentenregistratie in de beleidsperiode 2013-2017 opgepakt en georganiseerd. Directie en bestuur maken studie van de problematiek en hebben advies ingewonnen. Op basis daarvan wordt een plan van aanpak gemaakt. Alle medewerkers hebben persoonlijk een Handleiding Procedures in hun bezit. Deze is tevens onder handbereik bij de ontvangstbalie en op het kantoor. Deze handleiding wordt regelmatig aangescherpt. Tijdens overlegbijeenkomsten met de medewerkers staat het punt *Veiligheid* periodiek op de agenda. De Handleiding Procedures wordt regelmatig geëvalueerd en zo nodig aangepast.

6.5 Vrijwilligers

Situatie en visie

Het museum kan beschikken over ongeveer 55 medewerkers, allen vrijwilligers, een aantal dat sinds 2003 redelijk constant gebleven is. Zij voeren alle noodzakelijke taken uit. Door hun participatie in werkgroepen beïnvloeden zij mede de koers van het museum. Met de medewerkers voeren bestuur en directie overleg, veelvuldig op taakniveau (individueel, groep) en periodiek met het collectief. Die laatste, meer beleidsmatige inbreng komt met name aan de orde in de Overlegvergadering (twee á drie maal per jaar). Het beleid m.b.t. onze vrijwilligers is geleidelijk in de praktijk ontwikkeld, maar nog niet beleidsmatig verankerd.

Taken

De meeste vrijwilligers verrichten meer dan een taak (bijv. baliedienst, rondleiding, expositieontwikkeling, bestuur, behoud & beheer, educatie, publiciteit, roosteren, etc.). Op de terreinen (educatie, techniek (AV, elektronica), fondsenwerving, sponsoring en logistiek van publiciteitsmateriaal) is de bemensing zwak. Werving moet scherper op deze tekorten worden ingezet.

Taakomschrijvingen zijn in grote lijnen bekend bij vrijwilligers, maar worden tot nu toe slechts mondeling overgedragen en zijn af te leiden uit enkele procedures. In 2013 moeten de taakomschrijvingen schriftelijk worden vastgelegd. Met name is dat van belang om te onderkennen welke capaciteiten en vaardigheden vereist zijn en welke (aanvullende) opleiding of training eventueel noodzakelijk is. Simultaan hiermee zullen de medewerkers geleidelijk vertrouwd gemaakt worden met de filosofie van de Ethische Code en de praktische uitwerking op het museumwerk.

Werving en selectie

Hoewel de medewerkers niet op hun religieuze achtergrond geworven of geselecteerd worden, blijken zij vooral afkomstig uit de katholieke gemeenschap van Bolsward en omstreken. Overigens treden regelmatig vrijwilligers uit andere dan de katholieke denominatie toe. Werving vindt incidenteel plaats via lokale media in Bolsward en omgeving.

De motivatie om actief te worden in het museum zijn doorgaans bewondering voor de persoon van Titus Brandsma, relaties met andere vrijwilligers, behoefte aan sociaal contact of het gevolg van een bezoek aan het museum. Werving geschiedt doorgaans via persoonlijke benadering. Vertrek vindt doorgaans zijn oorzaak in te hoge leeftijd of gebrekkige gezondheid. Episodisch vrijwilligerswerk vindt incidenteel plaats in het museum.

Begeleiding en opleiding

Nieuwe vrijwilligers draaien een proefperiode mee met hun collega's om bekend te raken met het museum en de specifieke werkzaamheden. Tot nu toe hebben periodiek geen gesprekken met individuele vrijwilligers plaats, mede omdat daaraan geen enkele behoefte werd aangegeven en de tijd ontbrak. Een tweejaarlijkse cyclus van

Bestendig voor een nieuwe toekomst

voortgangsgesprekken zal in de loop van 2013 worden ingevoerd. Opleidingsbehoeften zullen inzichtelijk worden in het verloop van het schriftelijk vastleggen van de taakomschrijvingen.

Er is frequent contact tussen medewerkers enerzijds en directeur en bestuursleden anderzijds. Communicatie geschiedt vanwege de korte lijnen meestal informeel, soms via de formele weg. Sommige medewerkers zijn op basis van hun gebleken belangstelling en bestuurlijke capaciteiten toegetreden tot het bestuur. Aan de totstandkoming van een Handboek Nieuwkomers wordt gewerkt.

De coördinatierol wordt vervuld door de directeur en het bestuur, de roosters voor het baliewerk worden door twee apart aangestelde vrijwilligers samengesteld. Enkele medewerkers besteden extra aandacht aan lief en leed van de vrijwilligers. In de bestuurskamer worden de overleden vrijwilligers op een paneel blijvend herdacht.

De eventuele integratie van het museum met de twee andere musea in Bolsward, het Gysbert Japicxhûs en de Oudheidkamer, zal naast de praktische consequenties extra aandacht vragen in de communicatie met en de begeleiding van de vrijwilligers. Deze is al begonnen vanaf het moment dat de eerste verkenningen plaatsvonden en zal nog voortduren tot na de eventuele afronding.

Randvoorwaarden

Bij aanmelding ontvangt elke nieuwe vrijwilliger een welkomstbrief, waarin hij/zij kan aangeven welke dagdelen men beschikbaar is en welke activiteiten men bij voorkeur wel of niet wil verrichten. Ook wordt met de vrijwilliger een Vrijwilligersovereenkomst ondertekend. Daarin staan wederzijdse rechten en plichten, regeling m.b.t. verzekering en de rol van de coördinator opgenomen. Voor gemaakte onkosten die vooraf zijn gefiatteerd, is een vergoeding beschikbaar. Reiskosten kunnen echter om budgettaire redenen niet worden vergoed. Met ingang van 2013 wordt de Risico-inventarisatie en – evaluatie (RIE) uitgebreid met de medewerkers. De hieruit te trekken conclusies zullen beleidsmatig worden verwerkt.

Aan structurele communicatie wordt veel aandacht besteed. Door hun uiteenlopend takenpakket zijn vrijwilligers op zeer verschillende momenten in het museum aanwezig. Als gevolg van de wisselende diensten van alle vrijwilligers is er geen vaste persoon aanwezig die permanent aanspreekbaar is. De directeur is echter wel op elk moment van de dag telefonisch bereikbaar. Bij acute kwesties zijn de directeur of het bestuurslid Technische Zaken permanent bereikbaar. Knelpunten en opvallende gebeurtenissen m.b.t. de bedrijfsvoering (vragen van bezoekers, voorvallen, etc.) worden genoteerd in korte notities in het dagboek. De opvolging wordt door directie en bestuur teruggekoppeld. Twee- tot driemaal per jaar vindt een Overlegvergadering met alle medewerkers plaats. Twee- tot driemaal per jaar, tussen de overlegvergaderingen in, verschijnt een Nieuwsbulletin voor de medewerkers.

Waardering

Naast de gratis koffie en thee, de korting in de museumwinkel en de aandacht die besteed wordt aan het persoonlijk lief & leed van de vrijwilliger, worden medewerkers van tijd tot tijd via een bloemetje in het zonnetje gezet. Elke twee jaar wordt een excursie georganiseerd naar een museum / instelling in den lande waarmee qua collectie en/of expositiebeleid inhoudelijk verwantschap bestaat.

Met het Gysbert Japicxhûs en de Oudheidkamer zijn contacten gelegd teneinde samen in het leegstaande Stadhuis een nieuw Museum Bolsward™ te realiseren. Het vrijwilligersbeleid maakt hiervan nadrukkelijk deel uit. Opties om elkaar te versterken met behoud van identiteit zijn constructies als het Amelander museale samenwerkingsmodel.

Bestendig voor een nieuwe toekomst

Financiën

7.1 Algemeen

Om de financiële situatie structureel te verbeteren is vanaf 2005 intensief overleg gevoerd met de 'founding fathers', de fondsen die indertijd via leningen de aankoop van het museum pand mogelijk maakten. Diverse varianten zijn de revue gepasseerd. Een en ander heeft onlangs geleid tot hun besluit de schuldenlast te halveren. Tevens is het aantal schuldeisers teruggebracht van zes naar twee. Deze twee lokale fondsen hebben zich garantie gesteld voor een aanzienlijk doorstartkapitaal en een rentevrije periode van zeven jaar vanaf 2007.

Het museum beschikt structureel over inkomsten uit entree, bijdragen van Vrienden, verkoop in museumwinkel en -café en overige commerciële activiteiten. Sponsoring (zowel commercieel als sociaal) is nog niet opgepakt. Daarmee is de intentie van ontwikkeling naar een vorm van cultureel ondernemerschap niet echt van de grond gekomen. Hiermee wordt begonnen in het kader van de ontwikkeling van het Museum Bolsward™.

Een groter assortiment in winkel wordt ontwikkeld (meer Ansichtkaarten, bidprentjes, kaarsen, moderne devotionalia, etc.) en een aantrekkelijker presentatie.

Waar mogelijk worden sympathisanten gewezen op de mogelijkheid het museum in hun laatste wil op te nemen in de vorm van een legaat. Inmiddels zijn twee legaten ontvangen. Bedacht moet worden, dat dit slechts inkomsten op termijn zijn.

Exploitatie

In de afgelopen beleidsperiode van het museum werd een vaste jaarlijkse subsidie van de gemeente zeer gemist. Om de financiële situatie structureel te verbeteren en niet elk jaar een beroep te doen op het eigen vermogen van de stichting, zullen nieuwe bronnen aangeboord moeten worden. Het museum beschikt weliswaar over structurele inkomsten zoals uit entree, bijdragen van vrienden, verkoop in museumwinkel en overige commerciële activiteiten. Sponsoring van zowel commercieel als sociaal, is onvoldoende opgepakt. De komende beleidsperiode zal dat moeten gebeuren.

Bij onveranderd beleid wordt de komende jaren een tekort verwacht van € 8.000,- à € 10.000,- per jaar. Bij het huidige vermogen van € 60.000,- kan het museum de komende vijf tot zes jaren de exploitatie jaarlijks realiseren.

Om structureel een gezonde exploitatie te kunnen voeren zal een beroep op de gemeentelijke overheid moeten worden gedaan voor een jaarlijkse subsidie. Immers, vanaf 2014 zal het museum rente en aflossing moeten betalen over twee leningen van bevriende stichtingen. Hiervoor wordt jaarlijks een bedrag geraamd van € 15.000,-, uiteraard bij ongewijzigd beleid. Mocht het Titus Brandsma Museum zijn intrek nemen in het Stadhuis van (de voormalige gemeente) Bolsward, dan verandert dit. In dat geval gaan wij er vanuit dat de kosten van huur en energie gedekt worden door een jaarlijkse subsidie van de gemeente Súdwest-Fryslân, op dit moment eigenaar van het oude stadhuis en bezig een goede, adequate bij het monument passende bestemming te vinden.